

OPEN DIALOG FOUNDATION

Open Dialog Foundation, 11a Szucha Avenue, office 21, 00-580 Warsaw, Poland

Tel. +48 22 307 11 22

www.odfoundation.eu

Варшава, 09.04.2014

Політв'язень Володимир Козлов переведений в колонію за місцем проживання

20.03.2014 казахстанський політичний в'язень Володимир Козлов був переведений з віддаленої колонії в Північно-Казахстанській області в колонію за місцем проживання в Алматинській області. Намагаючись «зберегти обличчя» у взаєминах із Заходом, влада Казахстану пішли на незначні поступки і полегшила умови утримання опозиційного політика.

Майже 1,5 роки казахстанська влада утримувала Володимира Козлова в Північно-Казахстанській області, за 1700 км від сім'ї, тим самим грубо порушуючи ст. 68 Кримінально-виконавчого кодексу, згідно з якою засуджений повинен відбувати покарання в колонії за місцем останнього проживання до засудження. Через значну відстань дружина політв'язня Алія Турусбекова зазнавала серйозних труднощів під час візитів в колонію. У січні 2014 Алія Турусбекова народила дитину, тому можливість відвідати чоловіка у віддаленій колонії ускладнилася. Міністерство внутрішніх справ та Комітет кримінально-виконавчої системи без законних підстав залишали без задоволення численні запити про переведення Володимира Козлова в колонію за місцем проживання. Чинovníки Євросоюзу неодноразово висловлювали свою стурбованість політикою Казахстану щодо політичних в'язнів¹. Казахстанська влада не дозволила представникам Головної колегії адвокатів Польщі та Делегації ЄС в Астані відвідати Володимира Козлова в колонії з метою моніторингу умов утримання та дотримання прав засудженого.

Тепер Володимир Козлов відбуватиме термін в селищі Зарічне Алматинської області в колонії загального режиму ЛА-155/14. Правозахисниця Жеміс Турмагамбетова, яка відвідала Володимира Козлова у цій колонії, повідомляє, що політик почувається добре і перебуває в піднесеному настрої. До 05.04.2014 Володимир Козлов перебував на карантині (спеціальне відділення в колонії, де новоприбулі ув'язнені проходять медичний огляд та знайомляться з правилами внутрішнього розпорядку). Після виходу з карантину політв'язень збирається просити про тривале побачення з сім'єю. Дружина Володимира Алія Турусбекова з нетерпінням чекає, коли він зможе побачити свого новонародженого сина: «Мене турбує тільки одне – кажуть, що в колонії в Зарічному важкі умови для побачень: кімната очікування дуже маленька, і родичам доводиться довго чекати на відкритому повітрі. Навряд чи я зможу з двомісячною дитиною стояти там цілий день»².

Тиск представників Європейського Союзу на казахстанську влада може врятувати життя і здоров'я тих, кого переслідують за політичними мотивами.

За останні кілька місяців влада Казахстану у відповідь на активну критику з боку ЄС і США зробила кілька формальних кроків для полегшення умов утримання осіб, які засуджені або переслідуються з політичних мотивів. Так, 04.12.2013 політичний в'язень Арон Атабеков був етапований з колонії м. Каражал в м. Караганда, де зараз очікує переводу

¹ http://odfoundation.eu/files/pdf/ODF_Report_Kozlov_Eng.pdf

² <http://www.respublika-kaz.info/news/politics/36013/>

в одну з колоній, яка знаходиться ближче до постійного місця проживання його сім'ї³. До 24.12.2013 Алмі Шалабаєвій, дружині опозиційного політика Мухтара Аблязова, і їхній дочці Алуа Аблязовій було дозволено покинути територію Казахстану.

Також влада Казахстану звернула увагу на долю кількох робітників-нафтовиків, засуджених в 2012 році за звинуваченням в організації та участі в масових заворушеннях у Жанаозені. У січні 2014 після кількох місяців розгляду суд задовольнив прохання активістки страйкового руху нафтовиків Рози Тулетаєвої про переведення її в менш суворі умови – в колонію-поселення. Роза Тулетаєва пережила жорстокі тортури на етапі слідства, однак суди апеляційних інстанцій проігнорували ці заяви і відмовилися її звільнити. 24.03.2014 з Уральська в колонію-поселення в Актау (ближче до місця проживання сім'ї) прибули засуджені нафтовики Максат Досмагамбетов і Нарин Джарілгасінов⁴. Двоє нафтовиків були умовно-достроково звільнені: у січні на волю вийшов Талгат Сактаганов, а в лютому був звільнений Танатар Калієв, який раніше неодноразово повідомляв про тортури з боку поліцейських під час розслідування справи про заворушення в Жанаозені.

Такі дії казахстанської влади свідчать про спроби зняти напруженість у співпраці з ЄС і США, зокрема і з західними інвесторами. Для влади Казахстану особливо важливо не поглиблювати проблеми міжнародного іміджу напередодні проведення в Астані виставки ЕКСПО-2017, а також у зв'язку з наміром створити в Казахстані банк низькозбагаченого ядерного палива для атомних електростанцій, про що заявив президент Назарбаєв у Гаазі на Саміті з ядерної безпеки.

Однак на тлі тісної економічної співпраці з ЄС казахстанська влада стикається з критикою з боку Заходу щодо грубих порушень прав людини, репресій активістів і ЗМІ, а також переслідувань з політичних мотивів. 03.02.2014 французький Геополітичний центр з вивчення злочинності **назвав Нурсултана Назарбаєва переможцем у номінації «кращий диктатор року»** (серед інших «фіналістів» антипремії – президент Зімбабве Роберт Мугабе і колишні президенти Тунісу, Єгипту та Гаїті: Бен Алі, Хосні Мубарак, Жан-Клод Дювальє)⁵.

У своїй резолюції від 13.03.2014 Європейський парламент заявив, що ситуація з правами людини в Казахстані «ще більше погіршилася після жорстоких поліцейських репресій проти мирних демонстрантів і нафтовиків, їх сімей та прихильників у Жанаозені 16.12.2011». Європарламент закликав Казахстан як члена Ради з прав людини ООН **«Гарантувати захист прав людини, скасувати статтю 164 Кримінального кодексу про «розпалювання соціальної ворожнечі», припинити репресії і прибрати адміністративні перешкоди, які були поставлені на шляху незалежних ЗМІ, звільнити політичних в'язнів, у тому числі адвоката правозахисників Вадима Курамшина, профспілкову активістку Розу Тулетаєву і опозиційного політика Володимира Козлова, а також скасувати всі запити на екстрадицію опозиційних політиків».**

Казахстанська влада дуже чутлива до візитів моніторингових місій Європарламенту. В якості спостерігачів на судових процесах у справі Володимира Козлова були присутні депутати польського сейму та італійського парламенту. Спостережні місії були організовані за підтримки Фонду «Відкритий Діалог». У відповідь на незручні запитання щодо політичних переслідувань в країні казахстанські чиновники звинувачували Фонд «Відкритий Діалог» в «упередженості» і «дискредитації іміджу Казахстану». Така реакція лише підтверджує ефективність спостережних місій, тому візити членів Європарламенту і тиск на Казахстан в питанні дотримання прав людини повинні продовжуватися.

³ http://www.odfoundation.eu/en/publications/1657/political_persecution_against_the_kazakhstan_dissident_aron_atabek

⁴ <https://www.facebook.com/cinemakaz/posts/769767879702466>

⁵ Критеріями для вручення премії є: тривалість перебування при владі, приватний фінансовий стан диктатора по відношенню до середнього рівня доходів у країні, кількість затриманих журналістів, доступ до офшорів.- <http://www.unn.com.ua/ru/news/1300536-n-nazarbayev-stav-kraschim-diktatorom-roku>

Однак, за повідомленнями активістів громадянського суспільства Казахстану, на жаль, візити деяких європейських делегацій носять формальний характер, або ж взагалі використовуються для підтримки іміджу казахстанського режиму. Наприклад, з 25.03.2014 по 29.03.2014 представники підкомітету з прав людини Європарламенту під керівництвом Елізабет Йеггле зустрічалися з казахстанськими чиновниками. Офіційні ЗМІ в Казахстані широко процитували «позитивні досягнення Казахстану», в тому числі в галузі прав людини, відзначені депутатом Європарламенту Йеггле. Також депутат раніше заявляла, що повністю підтримує президента Назарбаєва в його «прагненні до миру і стабільності, до розвитку громадянських свобод і верховенства закону, і інших основ розвитку країни»⁶.

Казахстанські чиновники були раді «запевнити» європейську колегу в «бажанні вдосконалити» механізми забезпечення прав людини в Казахстані, при цьому не посилаючись на конкретні приклади політичних переслідувань опозиційних політиків, активістів і незалежних ЗМІ.

28.03.2014 в 21.00 була запланована вечеря Е. Йеггле з правозахисниками та представниками неурядових організацій (НУО). **За словами запрошеної на зустріч Алії Турусбекової, дружини політв'язня Володимира Козлова, у голови делегації Елізабет Йеггле не склалася змістовна розмова з казахстанськими правозахисниками.** Правозахисники намагалися донести до делегації Європарламенту інформацію про репресивну політику казахстанської влади по відношенню до НУО та активістів. Однак за словами Турусбекової, євродепутат Е. Йеггле зазначила, що «і в її країні влада рідко прислухається до думки народу і думки НУО (...) і взагалі, її сильна сторона – це сільське господарство та економіка (...). Такими словами вона дала зрозуміти усім, що громадські права і свободи, а тим більше політичні, її не дуже-то й цікавлять ...»⁷. Після цього, посилаючись на втому, вона залишила зустріч. З урахуванням того, що правозахисники та активісти, які борються з казахстанською диктатурою, часто ризикують своєю свободою і безпекою, відстоюючи європейські демократичні цінності, така поведінка з боку депутата Європарламенту, що представляє делегацію підкомісії з прав людини, є просто неприпустимою.

У відповідь на міжнародну критику казахстанська влада йде на певні поступки по відношенню до ув'язнених і тих, кого переслідують за політичними мотивами, зокрема, були змінені умови утримання політичного в'язня Володимира Козлова. Однак заяви про «демократичні успіхи» Акорди далекі від реального стану справ в плані забезпечення незалежності судової системи та покращення ситуації з правами людини. Казахстанська влада продовжує репресувати незалежні ЗМІ і заарештовувати опозиційних активістів. Переслідування з релігійних мотивів та силові розгони демонстрацій стали повсякденною практикою в Казахстані за останній рік»⁸.

Поряд з цим, Європейський парламент має у своєму розпорядженні ефективні інструменти тиску на недемократичні режими, дуже часто будучи єдиним порятунком життів і доль багатьох переслідуваних за політичними мотивами. Тиск європарламентарів зробив можливим переведення Володимира Козлова в колонію за місцем проживання, а раніше призвів до звільнення багатьох активістів, правозахисників і журналістів у Казахстані.

⁶ http://www.khabar.kz/ru/view/obwestvo/page_67857_deputat-evroparlamenta-strategiya-2050-uluchshaet-zhizn-m

⁷ https://www.facebook.com/aliya.alga/posts/689086067821868?stream_ref=10

⁸ http://www.odfoundation.eu/en/publications/1622/kazakh_authorities_violently_suppress_protests_prompted_by_the_devaluation_of_the_national_currency

У зв'язку з цим ми звертаємося до депутатів Європейського парламенту з проханням більш ретельно відбирати делегатів для правозахисних місій, здійснювати візити до виправної установи ЛА-155/14, в якій зараз перебуває Володимир Козлов, і далі чинити тиск на казахстанський режим з метою звільнення Володимира Козлова та інших політичних в'язнів в Казахстані. Наголошуємо на необхідності вимагати від компетентних органів Республіки Казахстан:

- За участю міжнародної громадськості об'єктивно розслідувати трагічні події в Жанаозені і численні факти застосування тортур до звинувачених і свідків у справі про заворушення в Жанаозені⁹.
- Забезпечити якнайшвидше переведення Володимира Козлова в колонію-поселення Алматинської області з менш суворими умовами утримання, а також подальше звільнення та реабілітацію опозиційного політика.
- Звільнити і реабілітувати нафтовиків Жанаозена, які перебувають в ув'язненні: Розу Тулетаєву, Максата Досмагамбетова, Нарина Джарілгасінова, Шабдана Уткілова, Каната Жусімбаєва.
- Внести поправки до ст. 164 КК РК відповідно до міжнародних стандартів у сфері захисту прав людини.

Довідка:

Лідер опозиційної незареєстрованої партії «Алга!» Володимир Козлов під час страйку нафтовиків у Жанаозені в 2011 році представляв інтереси страйкарів в Європейському Парламенті, Європейській Комісії та ОБСЄ. Казахстанська прокуратура інкримінувала Володимирі Козлову те, що він разом з опозиційним політиком Мухтаром Аблязовим створив організовану злочинну групу для надання підтримки нафтовикам, які страйкували, і тим самим спровокував Жанаозенську трагедію 16-17.12.2011 року. 08.10.2012 Мангістауський обласний суд засудив Володимира Козлова до 7 років і 6 місяців позбавлення волі з конфіскацією майна за звинуваченнями в розпалюванні соціальної ворожнечі (ст. 164 п. 3 КК РК), закликах до повалення конституційного ладу (ст. 170 п. 2 КК РК), створенні та керівництві злочинною організацією (ст. 235 п. 1 КК РК). Судове засідання було проведено з грубими порушеннями міжнародних стандартів справедливого судового процесу. Міжнародні правозахисні організації та уряди демократичних держав визнали Володимира Козлова політичним в'язнем¹⁰. На підставі вироку Володимирі Козлову в Казахстані була заборонена діяльність звинувачених в екстремізмі опозиційної партії «Алга!» і 34 недержавних ЗМІ¹¹, які найбільш широко висвітлювали Жанаозенські події.

31.03.2014 було опубліковано лист Володимира Козлова з колонії, в якому він розмірковує над останніми подіями в Україні, аналізує інтеграцію режимів Казахстану, Росії та Білорусі в рамках Митного союзу, а також реагує на гучне рішення іспанського уряду щодо екстрадиції Олександра Павлова в Казахстан. Політв'язень Володимир Козлов зазначає:

⁹ http://www.odfoundation.eu/files/pdf/ODF_courts_Zhanaozen_maket_EN_final.pdf

¹⁰ З гострою критикою обвинувачувального вироку до представників влади Казахстану звернулися Європейський парламент, Державний департамент США, Amnesty International, Human Rights Watch, Freedom House, Civic Solidarity, Норвезький Гельсінський комітет, Головна колегія адвокатів Польщі, Верховний представник Європейського союзу у закордонних справах і політиці безпеки Кетрін Ештон.- http://odfoundation.eu/files/pdf/ODF_Report_Kozlov_Eng.pdf

¹¹ Газета «Взгляд», інтернет-відеопортал Stan.tv, телеканал «К+», «единое СМИ «Республика» (8 газет і 23 інтернет-ресурси). - http://odfoundation.eu/files/pdf/ODF_mission_report_Dec2012_EN.pdf

«Прийняття рішення про видачу людини в країну, в якій тортури – основний метод розслідування, а порушення прав і свобод повсякденні і повсюдні – це пособництво політичному канібалізму. Прихована «виборча» демократія, заснована на економічній зацікавленості, яку демонструє Іспанія, є набагато гіршою, ніж цинічна «керована» демократія, проголошена в РК, бо друга купує першу, разом з колишньої репутацією і кліше «зроблено в Європі», а продажність – негідна якість. Батьківщина Сервантеса не повинна ставати місцем, де політичним людоджерам продають їх опонентів»¹².

Для отримання більш детальної інформації, будь ласка, звертайтеся:

Ігор Савченко - igor.savchenko@odfoundation.eu

Людмила Козловська - lyudmylakozlovska@odfoundation.eu

Фонд «Відкритий Діалог»

¹² <http://www.respublika-kaz.info/news/politics/36052/>